

JAK POSTUPOVAT PO EROZNÍCH UDÁLOSTECH

Praktický návod, jak evidovat erozní události, negativně ovlivňující produkci potravin, občany a jejich majetek.

Půda je jedním z nejcennějších přírodních bohatství každého státu a neobnovitelným přírodním zdrojem. Představuje významnou složku životního prostředí s širokým rozsahem funkcí a je základním výrobním prostředkem v zemědělství a lesnictví.

Půda je však ohrožována celou řadou procesů, které vedou k omezení nebo až ztrátě schopnosti půdy plnit své základní produkční a mimoprodukční funkce. Negativní působení erozně-akumulačních procesů spočívá v odnosu organických a minerálních částic půdy z erodovaných ploch a v jejich ukládání na jiných místech. To kromě negativního dopadu na základní produkční a mimoprodukční funkce půdy způsobuje závažné škody na obecním a soukromém majetku, zanášení vodních toků a vodních nádrží, které je velmi často spojeno s přísunem nadměrného množství živin (z hnojiv apod.), pronikání zbytků agrochemikálií a dalších rizikových látek do životního prostředí.

V České republice je v současné době podle analýz Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v. v. i., (VÚMOP, v. v. i.) více než 60 % zemědělské půdy potenciálně ohroženo vodní erozí a více než 30 % větrnou erozí.

Projevy eroze v ČR jsou v současnosti dokumentovány mimo jiné v „Monitoringu eroze“. Monitoring eroze zemědělské půdy, provozovaný Státním pozemkovým úřadem, je svým rozsahem a komplexním přístupem v evropském kontextu unikátní. Nové technologie a data umožňují zapojit podrobnější fyzikální modely a díky nim erozní procesy lépe poznat. Výsledky těchto poznání tak mohou být implementovány na různých úrovních legislativy. Současně také dávají podnět pro zavádění nových agrotechnických postupů, které nutně musí reagovat na klimatické změny a společenskou poptávku po environmentálně šetrnějším hospodaření.

MONITORING EROZE

Monitoring eroze zemědělské půdy zajišťuje Státní pozemkový úřad (SPÚ) podle vyhlášky č. 82/2026 Sb., o závazném postupu při monitoringu eroze zemědělské půdy. Při jeho výkonu spolupracuje s Výzkumným ústavem monitoringu a ochrany půdy, v. v. i. (VÚMOP), který zajišťuje odborné ověřování a vyhodnocování erozních událostí.

Účelem procesu monitoringu je sběr a evidence informací o erozních událostech na zemědělské půdě a jejich vyhodnocování. Hlavní myšlenkou je vytvoření prostorové databáze erozních událostí, která bude zdrojem informací a dat pro vyhodnocování a modelování erozních procesů, pro návrh preventivních opatření a opatření na zmírnění nebo odstranění negativních důsledků těchto událostí.

Hlavním cílem monitoringu je tedy zajistit relevantní podklady o rozsahu problému s erozí zemědělské půdy, o příčinách tohoto stavu, o správnosti zacílení stávajících politik v oblasti boje proti erozi a o účinnosti některých protierozních opatření. Následně je tak možno využít získané podklady při návrzích účinných protierozních opatření a při přípravě nových politik v této oblasti.

Předmětem monitoringu jsou projevy vodní eroze, větrné eroze a stékání. Pro potřeby monitoringu eroze zemědělské půdy jsou nahlašovány události, při kterých dojde k poškození zemědělského půdního fondu (zejména odnosu půdy). Tyto události mohou být způsobeny vlivem dlouhodobého nevhodného hospodaření nebo mohou nastat po větších srážkových událostech (lokální bouřky, přívalové deště).

HLÁŠENÍ EROZNÍ UDÁLOSTI

Prostředkem pro evidenci, správu a prohlížení informací o monitorovaných událostech je webový portál **Monitoring eroze zemědělské půdy** na adrese <https://me.vumop.cz>, který prostřednictvím uživatelského rozhraní v prostředí internetu umožňuje pověřeným osobám vkládat relevantní informace o monitorovaných událostech do prostorové databáze. Na tomto místě jsou pak veřejně dostupné záznamy o evidovaných erozních událostech.

Pokud se v katastru vaší obce vyskytne erozní událost, která má za následek zaplavení majetku občanů a obce bahnem nebo dojde k vytvoření viditelných erozních projevů na zemědělských pozemcích (např. půdní usazeniny, rýhy, výmoly, odhalení kamenitého podloží) je vhodné tuto událost ohlásit. Evidenci provádí pověřené osoby – zaměstnanci Státního pozemkového úřadu z místně příslušné pobočky Krajského pozemkového úřadu (KPÚ). Jejich seznam je uveden na <https://me.vumop.cz/editors/all/>. Na ně se lze obrátit písemně, preferovaným kanálem je e-mail.

<https://me.vumop.cz/>.

Pověřený pracovník pořídí dokumentaci míst vzniku eroze, zaznamená technické parametry, provede zákres a nahraje fotografickou dokumentaci do aplikace. Poté odborníci VÚMOP provedou vyhodnocení pořízené události a v případě, že se jedná o erozní událost, tuto událost zveřejní v aplikaci. Ověřené záznamy jsou zveřejňovány na úřední desce SPÚ po dobu 30 dnů, během níž mohou dotčené osoby uplatnit své připomínky.

VYUŽITÍ HLÁŠENÍ EROZNÍ UDÁLOSTI

Pro další využití záznamu o erozní události je významné, když se eroze projeví opakovaně. Opakovaná erozní událost je taková událost, která se vyskytne na stejném zemědělském pozemku (dílu půdního bloku) **v jiném osevu** (v jiném zemědělském roce). Pokud se eroze vyskytne opakovaně ve stejném osevu, je sice erozní událost zaevidovaná, ale pro další kroky **není považována za opakovanou erozní událost**.

Pokud dojde k opakované erozní události, zasílá VÚMOP hlášení místně příslušnému orgánu ochrany zemědělského půdního fondu (obvykle obec s rozšířenou pravomocí) a daný zemědělský pozemek (díl půdního bloku) se dostává do tzv. aktivního režimu v rámci vyhlášky č. 240/2021 o ochraně zemědělské půdy před erozí. To znamená, že hospodaření na tomto dílu půdního bloku podléhá plánování na 5 let a výpočtům erozního smyvu v aplikaci protierozní kalkulačka (v gesci Ministerstva životního prostředí) a kontrolám ze strany ORP, jestli jsou osevní postupy dodržovány a nedochází k překročení maximálního povoleného erozního smyvu půdy.

Státní pozemkový úřad zároveň zasílá seznam zemědělských pozemků, na kterých došlo k opakované erozní události, na Ministerstvo zemědělství, které rozhodne, jestli tyto pozemky přeřadí do kategorie pozemků se zvýšeným rizikem eroze. Na tyto pozemky jsou pak kladeny vyšší požadavky ochrany před erozí v osevních postupech v rámci dotačních podmínek DZES 5.

KOMPLEXNÍ POZEMKOVÁ ÚPRAVA – SNÍŽENÍ RIZIKA EROZNÍHO OHROŽENÍ OBCÍ

Zásadním krokem pro ochranu zemědělské půdy před erozí jsou agrotechnická opatření, která provádí zemědělec při využití zemědělské půdy. Jedná se především o osevní postupy, využití půdoochranných technologií a vhodného členění pozemku. V některých případech je vhodné požádat Státní pozemkový úřad o komplexní pozemkovou úpravu v celém katastru obce, jejíž součástí jsou i opatření pro ochranu majetku a snížení eroze zemědělské půdy.

<https://spu.gov.cz/pozemkove-upravu>